ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

ஸ்ரீஸீதாலக்ஷ்மணப4ரதஶத்ருக்4நஹநுமத்ஸமேத ஸ்ரீராமசந்த்3ர

பரப்3ரஹ்மணே நம:

ஸ்ரீமத்3ராமாயணே வால்மீகீயே ஆதி3காவ்யே அயோத்4யாகாண்டே3

॥ விம்ஶ: ஸர்க3: ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ஸ்ரீ ரங்க3ராமாநுஜ மஹாதே3ஶிகன்

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

ஸ்ரீஸீதாலக்ஷ்மணப4ரதஶத்ருக்4நஹநுமத்ஸமேத ஸ்ரீராமசந்த்3ர பரப்3ரஹ்மணே நம:

॥ விம்ஶ: ஸர்க3: ॥

ராஜ்ஞோ த3ஶரத2ஸ்யேதராஸாம் ராஜ்ஞீநாம் விலாப:, ஸ்ரீராமஸ்ய கௌஸல்யாயா ப4வநே க3மநம் தாம் ப்ரதி ஸ்வவநவாஸவ்ரு’த்தாந்தநிவேத3நம் கௌஸல்யாயா மூர்ச்சா2 பு4வி பதநம் ச ஸ்ரீராமேணோத்தா2பிதாயாஸ்தஸ்யாஸ்தமவலோகயந்த்யா விலாப:

தஸ்மிம்ஸ்து புருஷவ்யாக்4ரே
    நிஷ்க்ராமதி க்ரு’தாஞ்ஜலௌ ।
ஆர்தஶப்3தோ3 மஹாந் ஜஜ்ஞே
    ஸ்த்ரீணாமந்த:புரே ததா3 ॥ **2.20.1** ॥

க்ரு’த்யேஷ்வசோதி3த: பித்ரா
    ஸர்வஸ்யாந்த:புரஸ்ய ச ।
க3திஶ்ச ஶரணம் சாஸீத்
    ஸ ராமோऽத்3ய ப்ரவத்ஸ்யதி ॥ **2.20.2** ॥

கௌஸல்யாயாம் யதா2 யுக்தோ
    ஜநந்யாம் வர்ததே ஸதா3 ।
ததை2வ வர்ததேऽஸ்மாஸு
    ஜந்மப்ரப்4ரு’தி ராக4வ: ॥ **2.20.3** ॥

ந க்ருத்4யத்யபி4ஶப்தோऽபி
க்ரோத4நீயாநி வர்ஜயந் ।
க்ருத்3தா4ந் ப்ரஸாத3யந் ஸர்வாந்
ஸ இதோऽத்3ய ப்ரவத்ஸ்யதி ॥ **2.20.4** ॥

அபு3த்3தி4ர்ப3த நோ ராஜா
ஜீவலோகம் சரத்யயம் ।
யோ க3திம் ஸர்வபூ4தாநாம்
பரித்யஜதி ராக4வம் ॥ **2.20.5** ॥

இதி ஸர்வா மஹிஷ்யஸ்தா
விவத்ஸா இவ தே4நவ: ।
பதிமாசுக்ருஶுஶ்சாபி
ஸஸ்வநம் சாபி சுக்ருஶு: ॥ **2.20.6** ॥

ஸ ஹி சாந்த:புரே கோ4ர -
மார்தஶப்3த3ம் மஹீபதி: ।
புத்ரஶோகாபி4ஸந்தப்த:
ஶ்ருத்வா வ்யாலீயதாஸநே ॥ **2.20.7** ॥

ராமஸ்து ப்4ரு’ஶமாயஸ்தோ
நி:ஶ்வஸந்நிவ குஞ்ஜர: ।
ஜகா3ம ஸஹிதோ ப்4ராத்ரா
மாதுரந்த:புரம் வஶீ ॥ **2.20.8** ॥

ஸோऽபஶ்யத் புருஷம் தத்ர
வ்ரு’த்3த4ம் பரமபூஜிதம் ।
உபவிஷ்டம் க்3ரு’ஹத்3வாரி
திஷ்ட2தஶ்சாபராந் ப3ஹூந் ॥ **2.20.9** ॥

த்3ரு’ஷ்ட்வைவ து ததா3 ராமம்
தே ஸர்வே ஸமுபஸ்தி2தா: ।
ஜயேந ஜயதாம் ஶ்ரேஷ்ட2ம்
வர்த4யந்தி ஸ்ம ராக4வம் ॥ **2.20.10** ॥

ப்ரவிஶ்ய ப்ரத2மாம் கக்ஷ்யாம்
த்3விதீயாயாம் த3த3ர்ஶ ஸ: ।
ப்3ராஹ்மணாந் வேத3ஸம்பந்நாந்
வ்ரு’த்3தா4ந் ராஜ்ஞாபி4ஸத்க்ரு’தாந் ॥ **2.20.11** ॥

ப்ரணம்ய ராமஸ்தாந் வ்ரு’த்3தா4ம் -
ஸ்த்ரு’தீயாயாம் த3த3ர்ஶ ஸ: ।
ஸ்த்ரியோ பா3லாஶ்ச வ்ரு’த்3தா4ஶ்ச
த்3வாரரக்ஷணதத்பரா: ॥ **2.20.12** ॥

வர்த4யித்வா ப்ரஹ்ரு’ஷ்டாஸ்தா:
ப்ரவிஶ்ய ச க்3ரு’ஹம் ஸ்த்ரிய: ।
ந்யவேத3யந்த த்வரிதம்
ராமமாது: ப்ரியம் ததா3 ॥ **2.20.13** ॥

கௌஸல்யாபி ததா3 தே3வீ
ராத்ரிம் ஸ்தி2த்வா ஸமாஹிதா ।
ப்ரபா4தே சாகரோத் பூஜாம்
விஷ்ணோ: புத்ரஹிதைஷிணீ ॥ **2.20.14** ॥

ஸா க்ஷௌமவஸநா ஹ்ரு’ஷ்டா
நித்யம் வ்ரதபராயணா ।
அக்3நிம் ஜுஹோதி ஸ்ம ததா3
மந்த்ரவத் க்ரு’தமங்க3லா ॥ **2.20.15** ॥

ப்ரவிஶ்ய து ததா$_3$ ராமோ
மாதுரந்த:புரம் ஶுப$_4$ம் ।
த$_3$த$_3$ர்ஶ மாதரம் தத்ர
ஹாவயந்தீம் ஹுதாஶநம் ॥ **2.20.16** ॥

தே$_3$வகார்யநிமித்தம் ச
தத்ராபஶ்யத் ஸமுத்$_3$யதம் ।
த$_3$த்$_4$யக்ஷதக்$_4$ரு’தம் சைவ
மோத$_3$காந் ஹவிஷஸ்ததா$_2$ ॥ **2.20.17** ॥

லாஜாந் மால்யாநி ஶுக்லாநி
பாயஸம் க்ரு’ஸரம் ததா$_2$ ।
ஸமித$_4$: பூர்ணகும்பா$_4$ம்ஶ்ச
த$_3$த$_3$ர்ஶ ரகு$_4$நந்த$_3$ந: ॥ **2.20.18** ॥

தாம் ஶுக்லக்ஷௌமஸம்வீதாம்
வ்ரதயோகே$_3$ந கர்ஶிதாம் ।
தர்பயந்தீம் த$_3$த$_3$ர்ஶாத்$_3$பி$_4$ -
ர்தே$_3$வதாம் வரவர்ணிநீம் ॥ **2.20.19** ॥

ஸா சிரஸ்யாத்மஜம் த்$_3$ரு’ஷ்ட்வா
மாத்ரு’நந்த$_3$நமாக$_3$தம் ।
அபி$_4$சக்ராம ஸம்ஹ்ரு’ஷ்டா
கிஶோரம் வட$_3$வா யதா$_2$ ॥ **2.20.20** ॥

ஸ மாதரமுபக்ராந்தா -
முபஸங்க்$_3$ரு’ஹ்ய ராக$_4$வ: ।
பரிஷ்வக்தஶ்ச பா$_3$ஹுப்$_4$யா -
மவக்$_4$ராதஶ்ச மூர்த$_4$நி ॥ **2.20.21** ॥

தமுவாச து3ராத4ர்ஷம்
ராக4வம் ஸுதமாத்மந: ।
கௌஸல்யா புத்ரவாத்ஸல்யா -
தி3த3ம் ப்ரியஹிதம் வச: ॥ **2.20.22** ॥

வ்ரு’த்3தா4நாம் த4ர்மஶீலாநாம்
ராஜர்ஷீணாம் மஹாத்மநாம் ।
ப்ராப்நுஹ்யாயுஶ்ச கீர்திம் ச
த4ர்மம் சாப்யுசிதம் குலே ॥ **2.20.23** ॥

ஸத்யப்ரதிஜ்ஞம் பிதரம்
ராஜாநம் பஶ்ய ராக4வ ।
அத்3யைவ த்வாம் ஸ த4ர்மாத்மா
யௌவராஜ்யேऽபி4ஷேக்ஷ்யதி ॥ **2.20.24** ॥

த3த்தமாஸநமாலப்4ய
போ4ஜநேந நிமந்த்ரித: ।
மாதரம் ராக4வ: கிஞ்சித்
ப்ரஸார்யாஞ்ஜலிமப்3ரவீத் ॥ **2.20.25** ॥

ஸ ஸ்வபா4வவிநீதஶ்ச
கௌ3ரவாச்ச ததா2நத: ।
ப்ரஸ்தி2தோ த3ண்ட3காரண்ய -
மாப்ரஷ்டுமுபசக்ரமே ॥ **2.20.26** ॥

தே3வி நூநம் ந ஜாநீஷே
மஹத்3 ப4யமுபஸ்தி2தம் ।
இத3ம் தவ ச து3:கா2ய
வைதே3ஹ்யா லக்ஷ்மணஸ்ய ச ॥ **2.20.27** ॥

க3மிஷ்யே த3ண்ட3காரண்யம்
கிமநேநாஸநேந மே ।
விஷ்டராஸநயோக்3யோ ஹி
காலோऽயம் மாமுபஸ்தி2த: ॥ **2.20.28** ॥

சதுர்த3ஶ ஹி வர்ஷாணி
வத்ஸ்யாமி விஜநே வநே ।
கந்த3மூலப2லைர்ஜீவந்
ஹித்வா முநிவதா3மிஷம் ॥ **2.20.29** ॥

ப4ரதாய மஹாராஜோ
யௌவராஜ்யம் ப்ரயச்ச2தி ।
மாம் புநர்த3ண்ட3காரண்யம்
விவாஸயதி தாபஸம் ॥ **2.20.30** ॥

ஸ ஷட் சாஷ்டௌ ச வர்ஷாணி
வத்ஸ்யாமி விஜநே வநே ।
ஆஸேவமாநோ வந்யாநி
ப2லமூலைஶ்ச வர்தயந் ॥ **2.20.31** ॥

ஸா நிக்ரு’த்தேவ ஸாலஸ்ய
யஷ்டி: பரஶுநா வநே ।
பபாத ஸஹஸா தே3வீ
தே3வதேவ தி3வஶ்ச்யுதா ॥ **2.20.32** ॥

தாமது3:கோ2சிதாம் த்3ரு’ஷ்ட்வா
பதிதாம் கத3லீமிவ ।
ராமஸ்தூத்தா2பயாமாஸ
மாதரம் க3தசேதஸம் ॥ **2.20.33** ॥

உபாவ்ரு’த்யோத்தி$_2$தாம் தீ$_3$நாம்
வட$_3$வாமிவ வாஹிதாம் ।
பாம்ஸுகு$_3$ண்டி$_2$தஸர்வாங்கீ$_3$ம்
விமமர்ஶ ச பாணிநா ॥ **2.20.34** ॥

ஸா ராக$_4$வமுபாஸீந -
மஸுகா$_2$ர்தா ஸுகோ$_2$சிதா ।
உவாச புருஷவ்யாக்$_4$ர -
முபஶ்ரு’ண்வதி லக்ஷ்மணே ॥ **2.20.35** ॥

யதி$_3$ புத்ர ந ஜாயேதா$_2$
மம ஶோகாய ராக$_4$வ ।
ந ஸ்ம து$_3$:க$_2$மதோ பூ$_4$ய:
பஶ்யேயமஹமப்ரஜா: ॥ **2.20.36** ॥

ஏக ஏவ ஹி வந்த்$_4$யாயா:
ஶோகோ ப$_4$வதி மாநஸ: ।
அப்ரஜாஸ்மீதி ஸந்தாபோ
ந ஹ்யந்ய: புத்ர வித்$_3$யதே ॥ **2.20.37** ॥

ந த்$_3$ரு’ஷ்டபூர்வம் கல்யாணம்
ஸுக$_2$ம் வா பதிபௌருஷே ।
அபி புத்ரே விபஶ்யேய -
மிதி ராமாஸ்தி$_2$தம் மயா ॥ **2.20.38** ॥

ஸா ப$_3$ஹுஔந்யமநோஜ்ஞாநி
வாக்யாநி ஹ்ரு’த$_3$யச்சி$_2$தா$_3$ம் ।
அஹம் ஶ்ரோஷ்யே ஸபத்நீநா -
மவராணாம் பரா ஸதீ ॥ **2.20.39** ॥

அதோ து$_3$:க$_2$தரம் கிம் நு
ப்ரமதா$_3$நாம் ப$_4$விஷ்யதி ।
மம ஶோகோ விலாபஶ்ச
யாத்$_3$ரு’ஶோऽயமநந்தக: ॥ **2.20.40** ॥

த்வயி ஸந்நிஹிதேऽப்யேவ -
மஹமாஸம் நிராக்ரு’தா ।
கிம் புந: ப்ரோஷிதே தாத
த்$_4$ருவம் மரணமேவ ஹி ॥ **2.20.41** ॥

அத்யந்தம் நிக்$_3$ரு’ஹீதாஸ்மி
ப$_4$ர்துர்நித்யமஸம்மதா ।
பரிவாரேண கைகேய்யா:
ஸமா வாப்யத$_2$வாவரா ॥ **2.20.42** ॥

யோ ஹி மாம் ஸேவதே கஶ்சி -
த$_3$பி வாப்யநுவர்ததே ।
கைகேய்யா: புத்ரமந்வீக்ஷ்ய
ஸ ஜநோ நாபி$_4$பா$_4$ஷதே ॥ **2.20.43** ॥

நித்யக்ரோத$_4$தயா தஸ்யா:
கத$_2$ம் நு க$_2$ரவாதி$_3$ தத் ।
கைகேய்யா வத$_3$நம் த்$_3$ரஷ்டும்
புத்ர ஶக்ஷ்யாமி து$_3$ர்க$_3$தா ॥ **2.20.44** ॥

த$_3$ஶ ஸப்த ச வர்ஷாணி
ஜாதஸ்ய தவ ராக$_4$வ ।
அதீதாநி ப்ரகாங்க்ஷந்த்யா
மயா து$_3$:க$_2$பரிக்ஷயம் ॥ **2.20.45** ॥

தத3க்ஷயம் மஹத்3து3:க2ம்
நோத்ஸஹே ஸஹிதும் சிராத் ।
விப்ரகாரம் ஸபத்நீநா -
மேவம் ஜீர்ணாபி ராக4வ ॥ **2.20.46** ॥

அபஶ்யந்தீ தவ முக2ம்
பரிபூர்ணஶஶிப்ரப4ம் ।
க்ரு’பணா வர்தயிஷ்யாமி
கத2ம் க்ரு’பணஜீவிகா ॥ **2.20.47** ॥

உபவாஸைஶ்ச யோகை3ஶ்ச
ப3ஹுபி4ஶ்ச பரிஶ்ரமை: ।
து3:க2ஸம்வர்தி4தோ மோக4ம்
த்வம் ஹி து3ர்க3தயா மயா ॥ **2.20.48** ॥

ஸ்தி2ரம் நு ஹ்ரு’த3யம் மந்யே
மமேத3ம் யந்ந தீ3ர்யதே ।
ப்ராவ்ரு’ஷீவ மஹாநத்3யா:
ஸ்ப்ரு’ஷ்டம் கூலம் நவாம்ப4ஸா ॥ **2.20.49** ॥

மமைவ நூநம் மரணம் ந வித்3யதே
ந சாவகாஶோऽஸ்தி யமக்ஷயே மம ।
யத3ந்தகோऽத்3யைவ ந மாம் ஜிஹீர்ஷதி
ப்ரஸஹ்ய ஸிம்ஹோ ருத3தீம் ம்ரு’கீ3மிவ ॥ **2.20.50** ॥

ஸ்தி2ரம் ஹி நூநம் ஹ்ரு’த3யம் மமாயஸம்
ந பி4த்3யதே யத்3 பு4வி நோ விதீ3ர்யதே ।
அநேந து3:கே2ந ச தே3ஹமர்பிதம்
த்4ருவம் ஹ்யகாலே மரணம் ந வித்3யதே ॥ **2.20.51** ॥

இத3ம் து து3:க2ம் யத3நர்த2காநி மே
வ்ரதாநி தா3நாநி ச ஸம்யமாஶ்ச ஹி ।
தபஶ்ச தப்தம் யத3பத்யகாம்யயா
ஸுநிஷ்ப2லம் பீ3ஜமிவோப்தமூஷரே ॥ **2.20.52** ॥

யதி3 ஹ்யகாலே மரணம் யத்3ரு’ச்ச2யா
லபே4த கஶ்சித்3 கு3ருது3:க2கர்ஶித: ।
க3தாஹமத்3யைவ பரேதஸம்ஸத3ம்
விநா த்வயா தே4நுரிவாத்மஜேந வை ॥ **2.20.53** ॥

அதா2பி கிம் ஜீவிதமத்3ய மே வ்ரு’தா2
த்வயா விநா சந்த்3ரநிபா4நநப்ரப4 ।
அநுவ்ரஜிஷ்யாமி வநம் த்வயைவ கௌ3:
ஸுது3ர்ப3லா வத்ஸமிவாபி4காங்க்ஷயா ॥ **2.20.54** ॥

ப்4ரு’ஶமஸுக2மமர்ஷிதா ததா3 ப3ஹு
விலலாப ஸமீக்ஷ்ய ராக4வம் ।
வ்யஸநமுபநிஶாம்ய ஸா மஹத்
ஸுதமிவ ப3த்3த4மவேக்ஷ்ய கிந்நரீ ॥ **2.20.55** ॥

॥ இத்யார்ஷே ஸ்ரீமத்3ராமாயணே வால்மீகீயே ஆதி3காவ்யே
அயோத்4யாகாண்டே3 விம்ஶ: ஸர்க3: ॥